

אם אדם רואה מאורות לוקים, כגון לבנה – צריך להתענות, שהרי בשביל חלום מתנה – מפני כל העולם לא כל שכן. וכן הנביא כשהיה רואה פורעניות היה מתפלל ואומר להם שישבו ויצומו (מתוך ספר חסידים רל).

פרק שלישי; דפים כט – ל

נו. א. לולב הגזול, מה טעם פסולו? ומה דינו בשאר ימות החג חוץ מהיום הראשון?
ב. ארבעת המינים הגדלים על קרקע גזולה, מה דינם למצוה? האם יש לחוש ללוקח המינים מקרקע הנכרי, שמא גזולה היא?

א. לולב הגזול פסול. לדברי רבי יצחק בר נחמני אמר שמואל: דוקא ביום הראשון פסול, משום שנאמר לכם – משלכם. ולדברי רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, פסול אף בשאר הימים משום מצוה הבאה בעבירה. ואפילו לאחר יאוש בעלים (וכן דייקה סתמא דגמרא מלשון המשנה). [ובירושלמי אמרו שלכך פסול, שלא יעשה סניגורו קטיגורו. והוא תואם לטעם הבבלי. ע' מלחמות ה'].

א. לדעת שמואל (כהסבר רבא), משמע מרש"י (בד"ה קמ"ל) שאם נתיאשו הבעלים כשר אף ביום הראשון [וכדעת הסובר יאוש לבד – קונה].

וכן הוכיחו בתוס' (ד"ה הא) שאין לפסול משום 'מצוה הבאה בעבירה' אם קנה מקודם [יתכן אפילו ביו"ט עצמו] ביאוש או בשינוי. ומכל מקום צדדו שלענין ברכה יש לחוש אפילו לאחר יאוש מפני הזכרת שם שמים עליו.

ובשאר הימים כשר לשמואל אפילו קודם יאוש, שבמצוה דרבנן אינו חושש לפסול משום 'מצוה הבאה בעבירה' (עתוס' ד"ה מתוך).

ב. הרמב"ם (לולב ח, ט) והרז"ה פסקו שאין פסול אלא ביום טוב ראשון בלבד, שכן מפרש רב אשי את המשנה [ומכל מקום לענין ברכה כתבו אחרונים שאין לברך עליו אף לשיטה זו. נהר שלום ופרי מגדים].

והראב"ד הביא דעה הפוסלת משום מצוה הבאה בעבירה [שהלכה כרבי יוחנן כנגד שמואל, וכ"ש שאמרה ריו"ח משום רשב"י שהוא תנא. ר"ן]. וכן נראית דעת הר"ף. וכן דעת הרמב"ן והר"ן. וכן הובא בטור וברמ"א. ולדינא צריך עיון. הלכך אם נטלו, שוב לא יטול אחר בברכה משום ספק ברכות (פרי מגדים תרמט, מובא בשעה"צ אות כח).

ג. בד ערבה גזול שאין בו שוה פרוטה, אעפ"י שאינו יוצא בדיינים, הרי אינו של הגזולן והואיל והוא גזול – פסול (עפ"י תורי"ד מא:).

ד. מותר ליטול לולב של חברו בלא דעתו בשאר הימים, שנוח לו לאדם שיעשה מצוה בממונו. ולכתחילה ראוי להזהר לשאול רשות אם הוא נמצא במקום. ומכל מקום אסור להוציא למקום אחר אלא יטול באותו מקום. ואם יודע בחברו שהוא מקפיד, בכל אופן אסור ליטול שלא מדעתו. ולכל שבעת הימים אפשר שמקפיד ואסור (מובא במשנ"ב תרמט סקל"ד. יש אומרים שאעפ"י ששואל שלא מדעת גזולן הוא, אינו כגזול לענין 'מצוה הבאה בעבירה', ויוצא בו ידי חובתו. עפ"י אמרי בינה או"ח ז. וע' כתבי קה"י החדשים סי' קנא).

ה. לולב של הפקר, כגון שהגביהו על מנת שלא לזכות בו – אין יוצאים בו ידי חובה ביום הראשון שכתוב בו לכם (כן הוכיח הנצי"ב בשו"ת משיב דבר בסוף ח"ב מהתוס' לא. וע' בספר כפות תמרים שם).